

Opgave 2 De weg

Michael Puett is een populaire Amerikaanse professor Chinese filosofie. Hij kijkt vanuit de oude Chinese filosofie naar de mens- en wereldbeelden van de westerlingen van nu. Volgens hem denken veel westerlingen tegenwoordig dat je diep in jezelf moet kijken om te weten wie je bent en om een goed leven te kunnen leiden:

tekst 4

We denken dat we er goed aan doen om naar binnen te kijken, onszelf te vinden en te bepalen welke vorm ons leven moet aannemen. We bepalen welke carrière het meest overeenkomt met onze persoonlijkheid en onze natuurlijke neigingen.

En als we dit alles gevonden hebben – ons ware zelf, de carrière die voor ons is weggelegd, en onze zielsverwant – gaan we ervan uit dat we een tevreden leven zullen leiden. We weten dan immers wie we zijn, kunnen ons ware zelf koesteren en alle geluk, voorspoed en persoonlijke bevrediging beleven die ons voor ogen stond.

naar: M. Puett, De weg, 2016

- 2p 12 In tekst 4 is de introspectietheorie van René Descartes te herkennen. Leg uit welke twee aspecten van zelfkennis uit de introspectietheorie zijn te herkennen in tekst 4.

Volgens Puett moeten we juist ophouden met naar binnen te kijken om daar naar onszelf te zoeken. Wie naar een onveranderlijk bestaand zelf op zoek is, zal teleurgesteld raken als dat zelf niet blijkt te bestaan.

In de westerse filosofie kan de opvatting dat er geen onveranderlijk zelf bestaat, worden toegeschreven aan bijvoorbeeld David Hume.

Volgens Hume hebben we geen waarneming van een zelf en is het idee van een onveranderlijk, ononderbroken bestaan van het zelf een product van de verbeelding.

- 1p 13 Leg met de rol van de verbeelding uit hoe het idee van een onveranderlijk, ononderbroken bestaan van het zelf volgens Hume tot stand komt.

In onze huidige westerse opvatting is het belangrijk om een autonoom individu te zijn. Maar volgens Puett is dat helemaal niet zo belangrijk. De westerse opvatting over autonomie is gebaseerd op het klassiek-liberalisme dat ervan uitgaat dat mensen – als de overheid hen vrij laat – zelf het beste weten wat ze willen en naar hun keuzes kunnen handelen.

Op deze opvatting is kritiek te geven vanuit het nudgepaternalisme én vanuit het verschijnsel van aangepaste voorkeuren.

- 2p 14 Beargumenteer of jij het eens bent met de klassiek-liberale opvatting van autonomie met:
- het nudgepaternalisme en
 - het verschijnsel van aangepaste voorkeuren.

Een andere volgens Puett typisch westerse, opvatting is dat je authentiek moet zijn:

tekst 5

Het is nu heel gewoon om te denken dat elk van ons een uniek individu moet zijn dat zichzelf goed kent.

We vinden dat we authentiek moeten zijn, trouw aan een waarheid die we nu meestal niet meer bij een hogere macht vinden maar in onszelf. We streven ernaar het zelf te verwezenlijken waarvoor we in de wieg zijn gelegd.

bron: M. Puett, De weg, 2016

Dit moderne ideaal van authenticiteit is volgens Charles Taylor een moreel ideaal dat is beïnvloed door de opvattingen van authenticiteit van Rousseau en Herder.

- 2p 15 Geef weer dat deze invloed van Rousseau te herkennen is in tekst 5. Geef weer dat de invloed van Herder te herkennen is in tekst 5.

Puett is het niet eens met dit ideaal van authenticiteit. Hij haalt de opvatting over het ware zelf van de oude Chinese filosoof Xun Zi aan:

tekst 6

Er wordt vaak gezegd dat zelfacceptatie de sleutel tot persoonlijke groei is: hou van jezelf.

Maar een van de Chinese filosofen, Xun Zi, vond niet dat we onszelf moeten accepteren zoals we zijn. Ja, vrijwel iedereen zou toesnellen om een kind uit een put te redden, maar volgens Xun Zi is de menselijke natuur slecht. Al het goede ervan is aangeleerd. De mens komt ter wereld met aangeboren gevoelens van haat en aversie.

Daarom zullen mensen ook onherroepelijk tot strijd en conflicten vervallen als ze gewoon maar hun natuur en hun neigingen volgen.

naar: M. Puett, De weg, 2016

Deze opvatting van Xun Zi heeft veel weg van de opvatting van de westerse filosoof Thomas Hobbes.

Volgens Jean-Jacques Rousseau maakt Hobbes echter een denkfout.

1p 16 Leg met tekst 6 uit dat Xun Zi dezelfde denkfout maakt.

Volgens Puett hebben we niet zoiets als een waar zelf.

Als we proberen te ontdekken wie we zijn, ontdekken we volgens hem vooral gedragspatronen die we van jongs af aan hebben aangeleerd. Al in onze kindertijd begint het opplakken van etiketten: hij is een studiebol, zij is een driftkop...

Deze etiketten zijn niet onschuldig, omdat we ons er volgens Puett ook naar gaan gedragen. Ze zadelen ons op met een zeer beperkte opvatting van wie we 'echt' zijn.

tekst 7

Stel dat je een langlopend conflict hebt met je moeder. Ze keurt je levenskeuzen af. Jullie zitten vast in jullie rol: zij is de zeurende moeder en jij bent het opstandige kind.

De oplossing ligt in het beseft dat je vastzit in een bepaalde gewoonte, en dat je die kunt veranderen door haar om hulp te vragen. Door dat te doen, help je haar een andere rol aan te nemen: die van een zorgzame moeder die wil klaarstaan voor haar kind.

Misschien is je eerste reactie: "Maar dat is nep. Dat klopt helemaal niet met wat ik erbij voel, met wie ik echt ben."

Maar elk van ons speelt talloze, vaak tegenstrijdige rollen, en er bestaat geen enkele regel die ons kan vertellen hoe we daarmee om moeten gaan.

naar: M. Puett, De weg, 2016

Volgens Puett zouden we onze gedragspatronen actief moeten proberen te veranderen.

Christine Korsgaard en Nomy Arpaly hebben filosofische theorieën over authenticiteit. Korsgaard brengt authenticiteit in verband met het hebben van een praktische identiteit en Arpaly met zelfvervreemding.

4p 17 Geef de opvatting weer:

- van Korsgaard over wat een praktische identiteit is en
- van Arpaly over authenticiteit en zelfvervreemding.

Beargumenteer vervolgens met deze twee opvattingen of volgens jou het veranderen van je gedragspatronen zoals in tekst 7 een goede manier is om jezelf te ontwikkelen.

Wanneer je merkt dat je vastzit in een vervelend patroon, zoals bijvoorbeeld in tekst 7 met je moeder, kun je volgens Puett het best dit patroon doorbreken.

De opvatting van Puett sluit aan bij de theorie over zelfregulatie. Deze theorie over zelfregulatie probeert het probleem van impliciete oordelen op te lossen.

2p 18 Leg het probleem van impliciete oordelen uit.

Leg vervolgens uit dat Puetts opvatting over het doorbreken van gedragspatronen aansluit bij de theorie over zelfregulatie.

Volgens Puett kunnen we leren om medemenselijk te zijn. Puett legt dit uit met de filosofie van Confucius:

tekst 8

Volgens Confucius kunnen we alleen een ethisch persoon worden door medemenselijkheid te koesteren en in praktijk te brengen. Wat Confucius betreft, zet een praktische situatie als een vriendin in nood ons ertoe aan na te denken over ethisch gedrag. Volgens Confucius is er maar één ding dat je kunt doen: probeer de omstandigheden aan te voelen, zodat je kunt inschatten waar de problemen precies liggen. Elke situatie is uniek en verandert ieder moment.

naar: M. Puett, De weg, 2016

De ethiek van Confucius heeft overeenkomsten met de deugdethiek van Aristoteles.

2p 19 Geef met tekst 8 een overeenkomst tussen de ethiek van Confucius en die van Aristoteles en leg deze overeenkomst uit.

Leg vervolgens met deze overeenkomst uit op welke manier je een vriendin in nood kunt helpen volgens de deugdethiek van Aristoteles.